

การกำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ ในยุค 'เศรษฐกิจดิจิทัล'

กรุงเทพธุรกิจ
กมธ. กับการพัฒนา
● SWA เทสโก้
คน: นิติศาสตร์ ม.สุขุมวิท

แรงงานเป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญที่สุด บริการและเป็นหุ้นส่วนที่สามารถพัฒนาศักยภาพให้สูงขึ้นได้ อุปสงค์สำหรับแรงงานแตกต่างไปจากอุปสงค์สำหรับสินค้าโดยทั่วไป กล่าวคือ ถ้าเป็นอุปสงค์สำหรับสินค้าจะเกิดขึ้นเนื่องมาจากความต้องการบริโภคสินค้า หรือบริการชนิดนั้นโดยตรง แต่ในกรณีของอุปสงค์สำหรับแรงงานไม่ได้เกิดจากการที่ผู้ผลิตต้องการบริโภคแรงงานโดยตรง

การที่ผู้ผลิตมีอุปสงค์สำหรับแรงงานสืบเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงในอุปสงค์สำหรับสินค้า บริการที่ผู้ผลิตผลิตขึ้นมาได้ เช่น หากสินค้าหรือบริการเป็นที่ต้องการของตลาดมากขึ้น ผู้ผลิตก็จะขยายปริมาณการผลิตโดยที่จะต้องจ้างแรงงานเพิ่มมากขึ้น

ในทางกลับกันหากสินค้าหรือบริการหายไปอาจหรือไม่เป็นที่ต้องการของตลาดผู้ผลิตก็จะลดปริมาณการผลิตลงและจะต้องลดปริมาณการจ้างแรงงานลง นั่นคือ อุปสงค์สำหรับแรงงานมีลักษณะเป็นอุปสงค์สืบเนื่องในขณะเดียวกันอุปสงค์สำหรับแรงงานก็ยังมีลักษณะเป็นอุปสงค์ร่วม เพราะในการผลิตผู้ผลิตจะต้องใช้ปัจจัยการผลิตต่อการได้เปรียบเสียเปรียบในการแข่งขันทางธุรกิจ เมื่อแรงงานเป็นต้นทุนที่สำคัญในการผลิตสินค้าและบริการ การกำหนดค่าจ้างขั้นต่ำที่สูงขึ้น ทำให้มีต้นทุนในการผลิตสินค้าและบริการที่สูงขึ้นตาม นายจ้างอาจผลักภาระนี้ให้กับผู้บริโภค โดยการกำหนดอัตราค่าจ้างและบริการตามท้องตลาดให้สูงขึ้น ซึ่งเป็นการเพิ่มค่าครองชีพและอาจทำให้เกิดการเรียกร้องขอขั้นค่าจ้าง เกิดเป็นกระแส

เงินเพื่อ การกำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ จึงถือเป็นการบิดเบือนกลไกตลาด

หากกำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำในระดับที่สูงเกินกว่าราคากลางๆ ภายนอกแล้วจะทำให้อุปทานของแรงงานมากกว่าอุปสงค์นายจ้าง จะเลือกจ้างเฉพาะแรงงานที่มีความสามารถสูงเท่านั้น ก่อให้เกิดปัญหาการว่างงานในกลุ่ม เนื่องจากขาดประสาทการณ์ ทั้งที่ก่อรุ่นี้เต็มใจที่จะทำงานแม้จะได้รับค่าจ้างต่ำกว่าภูมิภาคก็ตาม

เป็นกระบวนการแทรกแซงเศรษฐกิจของรัฐ แต่ก็เป็นเรื่องที่เหมาะสม เพราะการปล่อยให้ค่าจ้างขั้นต่ำเป็นไปตามกลไกตลาดอาจเกิดการล่าช้าในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ

สำหรับการกำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำของประเทศไทยนั้นมีภูมิภาคที่เกี่ยวข้องคือ พระราชบัณฑุรัตน์ (พ.ร.บ.) คุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2542

กฎหมายฉบับดังกล่าวกำหนดผู้ที่มีอำนาจในการกำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ คือ คณะกรรมการค่าจ้าง ซึ่งมาตรฐาน 78 กำหนดให้มีจำนวน 15 คน ประกอบด้วย ปลัดกระทรวงแรงงาน เป็นประธานกรรมการ ผู้แทนฝ่ายรัฐบาล

โดยมีผู้แทนฝ่ายนายจ้างและลูกจ้างรวมอยู่ด้วย คณะกรรมการอำนวยการเลือกตั้งจะเป็นผู้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการรับสมัครเลือกตั้ง

มาตรฐาน 79 (3) และ (4) ของพระราชบัญญัติฉบับเดียวกัน ได้กำหนดให้คณะกรรมการค่าจ้าง มีอำนาจในการกำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำและอัตราค่าจ้างตามมาตรฐานนี้เมื่อโดยนายจ้างจะต้องปฏิบัติตามประกาศกำหนดอัตราค่าจ้างดังกล่าว

ทั้งนี้ การกำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำควรที่จะให้ความสำคัญกับการเก็บรวบรวมข้อมูลลงรายละเอียดมากกว่ารายจังหวัด โดยอาจแยกย่อยเป็นรายอำเภอ เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์คำนวนค่าจ้างขั้นต่ำที่เหมาะสมกับแต่ละพื้นที่ โดยอาจมีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะเข้ามาร่วมด้วยในคณะกรรมการค่าจ้าง เพื่อประสิทธิภาพในการกำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ

การกำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำของประเทศไทยในปัจจุบันมักถูกนำไปผูกพันกับเรื่องของการเมืองมากเกินไป จนละเลยปัญหาในเรื่องการนำอาค่าแรงขั้นต่ำไปปฏิบัติ ได้จริงโดยเป็นไปตามกลไกทางตลาดและความเหมาะสมในการจ้างแรงงานนอกเหนือสิ่งที่ต้องขับเคลื่อนไปในอนาคต คือในยุคที่การดำเนินธุรกิจภายใต้ครอบครองเศรษฐกิจดิจิทัล มีการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว และเกี่ยวโยงกับการปรับกระบวนการผลิตขั้นตอนการทำงาน ตลอดจนความต้องการในการทำงานและการเคลื่อนย้ายทุน

ในอนาคตจำนวนคนที่มีความสามารถเข้ามายังงานเพิ่มมากขึ้นโดยไม่จำเป็นต้องมีพรมแดนหรือสัญชาติอีกต่อไป และที่สำคัญมากกว่านั้นกระบวนการผลิตและการบริการปัจจุบันและในอนาคตนั้น จำเป็นต้องปรับกระบวนการการทำงานให้มีมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง สถานที่ทำงานอาจจะเป็นที่ใดก็ได้ เวลาการทำงานยังคงมีอยู่มากขึ้น การทำงานวันละ 8 ชั่วโมงอาจไม่ใช่ปัจจัยสำคัญที่มีความสำคัญ ของงาน การกำหนดค่าจ้างขั้นต่ำในอนาคตจะเป็นในรูปแบบใดนั้นก็เป็นเรื่องที่น่าคิดเป็นอย่างยิ่ง

อัตราค่าจ้างขั้นต่ำตามที่กฎหมายกำหนดจึงเป็นมาตรฐานของรัฐ เพื่อมุ่งให้แรงงานได้รับค่าจ้างตามที่เกินไป เป็นการคุ้มครองแรงงานที่อ่อนแอไม่สามารถต่อรองได้ในการบริหารกำกับหรือการกำหนดค่าจ้างขั้นต่ำ จึงควรมีการผสานระหว่างค่าจ้างขั้นต่ำที่ควรจะเป็นค่าจ้างสำหรับแรงงานไร้ฝีมือแรกเข้าทำงานกับค่าจ้างที่เรียกว่าค่าจ้างพื้นฐาน โดยปกติค่าจ้างพื้นฐานจะสูงกว่าค่าจ้างขั้นต่ำระดับหนึ่ง มากน้อยขึ้นกับประสบการณ์ ทักษะที่เพิ่งเข้ามาอย่างหลังจากการทำงานมา ระยะหนึ่งแล้ว

แม้ว่าการกำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำข้างต้น

4 คน ผู้แทนฝ่ายนายจ้างและผู้แทนฝ่ายลูกจ้างฝ่ายละ 5 คน ซึ่งคณะกรรมการต้องตั้งเป็นกรรมการ และข้าราชการกระทรวงแรงงาน ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งเป็นเลขานุการกระทรวง

ในส่วนของผู้แทนฝ่ายนายจ้างและผู้แทนฝ่ายลูกจ้าง กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมได้ออก "ระเบียบกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการให้ได้มา ซึ่งผู้แทนฝ่ายนายจ้างและผู้แทนฝ่ายลูกจ้างในคณะกรรมการ ตาม พ.ร.บ.คุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541" โดยให้วิธีการเลือกตั้ง ดำเนินการโดยคณะกรรมการอำนวยการเลือกตั้ง ซึ่งปลัดกระทรวงแรงงานเป็นผู้แต่งตั้ง